

EMAJÕEÕÕBIK

TERETAMINE

Argselt astub sinu ette,
eesti rahvas, isamaa,
laulik; usaldab su kätte
lauluannet pakkuda.

Mis on videvikul hüüdnud
õhtu eesti linnuke:
eesti kõrv on kuulnud, pannud
eesti käsi ülesse.

Palub: lahkelt vastu võta
nõdra keele sõnakest!
Truuist hingest tuleb tema,
eesti meelest, südamest!

Õöbik, mine, leia sõpru,
Emajõe linnuke!
Ja mis südamest tulnd, mingi,
jälle mingi südame!

SIND SURMANI!

Sind surmani küll tahan
ma kalliks pidada,
mu õitsev Eesti rada,
mu lehkav isamaa!
Mu Eesti vainud, jõed
ja minu emakeel,
teid kõrgeks kiita tahan
ma surmatunnil veel!

Kuis, maa, nii hellast kannad
su lapsi käte peal,
neil annad leiba, katet
ja viimast aset veel!
Tõest', armsam on mul hinga
su põues, Maarjamaa,
kui võõral piiril õnnes
ja aus elada!

Kuis on su pojad vagad,
nii vaprad, tugevad!
Su tütreid, nagu lilled
nad õitsvad nägusad!
Ja sinu tuul ja päike
sind õitsel hoiavad,
ja kõrge kotka tiivad
kuis hellast katavad!

Ja tihti siiski leian
su silmis pisarad? —
Mu Eestimaa, oh looda:
ka ajad muutuvad!
Meil tulevased tunnid
veel toovad kinnitust!
Käi kindlalt! Pea kõrgess'!
Aeg annab arutust!

MIS KAEBAD SA?

Mis kaebad sa, et pole aega
meil õisi pärjaks palmitada?
Löönd kandlekeeled kurvale?
Kui oled mees — rõõm maha jäägu
neil aegil! Meel meil tõde püüdku!
Silm, ülesse!

Vaat, kavalus ja kuri tegu
su ümber püüdvad sitkeid paelu,
mu Eesti rada, sõlmida!
Su pojad, seda kindlam hoidkem
veel kokku! Ühtmeelt põhjaks pangem!
End uskugem!

Ei ole aeg nüüd hellast seada
meil käsi rüppe, unistada!
Aeg ränk on, ränka tarvitab!
Truud südamed ja õiged keeled,
truud kaljukindlad mehemeeled,
neid tarvis läeb!

Last ema selja takka hüüa,
tal aegsast tähendada püüa,
mis see on: tema isamaa!
Su isamaa! Kas tema hääli,
ta valuhääli, vend, sa kuuled?
Tal kindlaks jää!

Tal kindlaks jää ka surmahädas!
Ei ole kerge see, ses ajas
ta lapsiks ennast tunnista.
Kas sõrme varal teised näitku
su peale, tuld nad sülitagu —
tal kindlaks jää!

Ei rikkust, au ta leivas taga
sa püüdku! Priius iial jaga
sul kullakette! Öppind sa
prii põhja peale aset heitma
ja õiguse all leiba sööma —
siis rõõmusta!

Ma seisan kasepuu varjul —
üks üksik leheke
ta ladvalt närtsides langeb —
ja õues on kevade.

Miks, süda, nii valjult tuksud?
Vait, vait, ära värise!
Nad leinalaulu sul laulvad —
ja õues on kevade.

Taas jälle kevadine ilu koob
ja mured peitvad end kui tuisk ja põhk;
taas jälle pisarast ja päevast loob
maailma uueks taeva armuõhk.
Ja ladva, mis end taeva poole tõstnud,
taas seisab lootusriides nurme pääl,
ja linnuksel, kes kaua vaikne seisnud,
tal jälle hüüab hele tänuhää!

Kas olgu ränk ka talve külm ja vaevad,
noor suveõhk kõik mured unustab;
mu süda on kui nurme rohupõõsad:
noor päike noored õied õitsetab.
Ja tungib ka mu hõiskamise sekka
veel sügav ohkamine salaja —
eks siis ka läbi kevadise õha
kord kahuema laulu kuule sa?

NÄED KÕRGEID PILVI

Näed kõrgeid pilvi lendvat
tuule tiivul üle maa —
nendega ma sooviks sõita,
sinu juurde lennata!

Tunned tuule kerget õhku
oma ümber mängivat —
minu hinge igatsused
kaugelt siis sind hüüavad!

Päeval sinu poole palav
soovimine ulatab,
öösel mõte, meel ja süda
unes sinu kuju näeb.

Aga samm ju mulla pinnal
juurdub, paika leiab ta:
ei sind jõua pilve rutul,
tuule tiivul tereta.

Nõder sõna, ta siis olgu
tunnistuseks, neiu, sul,
et mu ülem mõte, vara
oled õhtul, hommikul!

Mu isamaa on minu arm,
kel südant annud ma,
sul laulan ma, mu ülem õnn,
mu õitsev Eestimaa!
Su valu südames mul keeb,
su õnn ja rõõm mind rõõmsaks teeb,
mu isamaa!

Mu isamaa on minu arm,
ei teda jäta ma,
ja peaks sada surma ma
seepärast surema!
Kas laimab võõra kadedus,
sa siiski elad südames,
mu isamaa!

Mu isamaa on minu arm,
ja tahan puhata,
su rüppe heidan unele,
mu püha Eestimaa!
Su linnud und mul laulavad,
mu põrmust lilled õitsetad,
mu isamaa!

Päev looja läind, öö edeneb,
nüüd vaikseks nõmm ning maantee jääb
ja õhtu rahu saadab taas
kõik päevakära magama.

Mets vaikseks jääb ja oruke,
kõik linnud ammu vagusi,
vaat, lilleke ning allikas
on unenägu nägemas.

Taas langeb kaste ülevalt
ja tolmu võtab kõrre pealt,
ja ehatähe kullasilm
sind teretab, vaikne maailm!

Sind teretab, kui tahaks ta
sul, leinav süda, ütelda:
«Jää vait ka, ära nuta sa,
jää vait ja uinu magama!»

MU ISAMAA, NAD OLID MATNUD

Mu isamaa, nad olid matnud
sind raske, musta kattega, —
muud haavatud maapinnast tõusnud
kui verelilled õitsema.

Ja ahelas sa ennast väänsid,
ja orjaikkas ohkasid, —
ja vaikseks, vaiksemaks siis läksid —
siis unesurma hingasid.

Kuussada aastat lendsid mööda,
ei elutähti annud sa —
kuid imelikult kõndis, tasa
üks muistne jutt veel üle maa:
kuis enne prii su rahvas olnud,
kord Kalevite vapper kond,
ja kuidas oma põhja pinnal
kord eesti rahvas pesitand.

Ja kus su pisar maha langes,
sealt laulud tõusid ülesse,
ja taeva linnud rääksid, pilved
su valust teineteisele;
ja tuuled kõned vastu võtsid,
neid kandsid põhja piirile,
kõrg' kivihoones sisse tungsid
nad ühe isa südame.

Üks sõna läbi ilma kõlas,
et õnnes hõiskvad miljonid:
«Ma tahan, et prii minu rahvas —»
Ja orjaikkas langesid!!
Prii oma pinnalt jälle leiad
nüüd eesti rahva pesakest
ja, õitsev Eestimaa, sa hüüad:
«Au Aleksandr'il igavest!»

Üks paigake siin ilmas on,
kus varjul truudus, arm ja õnn;
kõik, mis nii harv siin ilma peal,
on peljupaika leidnud seal.

Kas ema südant tunnend sa?
Nii õrn, nii kindel! Muutmata
ta sinu rõõmust rõõmu näeb,
su õnnetusest osa saab!

Kui inimeste liikuvat
au, kiitust, sõprust tunda saad,
kui kõik sind põlgvad, vihkavad,
kui usk ja arm sust langevad —

siis ema süda ilmsiks läeb!
Siis veel üks paik sul üle jääb,
kus nutta julged igal aal:
truu, kindla ema rinna naal!

Mõnd kallist südant kaotsin,
mis järel nuttes leinasin,
aeg andis teist mul tagasi:
ei ema südant — iialgi!

Ta vaatas minu otsa, silm palus: ütle jaa!
Mu süda kangelt tuksus, ei lausund sõna ma.
Siis karedasti vaatsin ta otsa, kindlasti:
ta läks — ei pöörnud ümber — jäin üksi tagasi!

Miks päikse läige kadund nii ühekorraga?
Kus lilled, lehed jäänud kõik oma iluga?
Oh tasa — ma ei näe neid salanutu eest,
mis puna palgeilt ajas ja rahu südamest!

Nüüd unes tihti tunnen üht nime tungivat
mul suhu — pisart pikalt mul silmist langevat. —
Näi'n küünalt kord, mis tuli see s t võttis
õõnesta, —
vait, süda — ise tahtsid! Nüüd vaikselt
kannata! —

Su priiust olid matnud
nad, püha isamaa,
su kuube enda vahel
nad võtsid jagada;
ja äädikat sul andsid
nad suhu, seadised
su haua äärde hoidjad —
siis rahus hingasid.

Ja kaugel seisis kartes
su lapsed valuga —
ei sõnaga nad julgend
su haua! astuda.
Sest pitser oli pandud
ta peale vägevast
ja õues õitses ööse —
ei nähtud tähekest.

Vaat — elukoide tõuseb —
su haua äärele
üks ingel astub äkilt:
«Nüüd tõuse ülesse!»
Ja surmakivi veereb,
koit särab, naeratab —
noor priius valges riides,
maailm, sind teretab!

Ja pasunad ja kandle
tal vastu hõiskavad,
ja rõõmupärlid silmas
tend vastu võtavad!
Ja «Hosianna!» kõlab
su läbi, isamaa —
«Sind, armu jumal, kiitkem!
Sa võtsid halasta!»

MÕTTED TOOMEMÄEL

Vaikselt sinu haual seisan,
Kalevipoeg, alla vaatan
kaugel' taeva piirini —
mõtted tõusvad nagu pilved
südames, kui tuulest aetud
lendvad mööda kiiresti.

Aastatuhanded on läinud,
tulnud; tuul ja päike teinud
tööd su pinnal, Eestimaa:
mõnda küll nad maha matnud,
küll, oh küll meil siiski jätnud
muistset meelde tuleta!

Vanemuine, laulujumal,
sinu laululehkav kannel
helises siin põhja peal!
Siin, kus, Kalev, sinu lapsed,
kanged eesti kännu võsud,
käisid, kostis tema heal.

Lind ja puu ja metsaloomad —
neil kõik olid lauluhääled,
sõnad suus neil elamas.
Õnnest rääkisid ja rahust,
kevade ja talve rõõmust,
priius-elust isamaas.

Kuula — põhja tuuled hüüdvad,
õhtu vilud vilistavad,
hommiku külm kähises!
Mõõka näen ja leegid tõusvad,
kivimüürid ülenevad,
langvad aastat' aegades.

Sõda pikas vereriides
sõidab tuleratta vankris
sinu pinnal, Eestimaal!
Tema sammul haigus astub,
orjapõli kütkeid tõstab
ristilöödud kujuga.

Kalev, sinu haua pinnal
tõusvad müürid ristiusul', —
laulujumal, looja läed!

Sinu lapsed lõõga kandvad,
vaenlaste ees kummardavad,
verd ja häbi nutavad!

Õigus, kus su kodu jäänud?
Silmaveega selga pöörnud
olid sa mu isamaal'.
Piits ja veri valitsesid!
Orjaleiba nuttes murdsid,
eesti rahvas, Eestimaal.

Armumissand, kelle nime
inimeste teod püüdnud
teota, ta halastas!
Ühe ingli saatis tema
ülevaalt, see armus käsi
sinu üle laotas.

Aeg, ta tasasemaks teinud
valu, vermeid parandanud,
priiust toonud tagasi, —
vaimu ümbert vaip on langend,
seadustuli leeki lõõnud, —
eks nüüd laula rõõmule? —

Puud ja õilmed katvad põhja,
kus kord tuli Eesti küla,
maad ja peret hävitas;
vili õitseb surnupõllal;
veretilgust niiskel mullal
hiilgab punamaasikas;

lind ja lehed, Emajõgi!
Hea, kuri, arm ja vägi:
sest kõik keel teil kõneleb;
veel teil laulu suus ja sõnu, —
aga tasa, tasa kõne
hüüab, — ööset armastab!

Eestimaa, mis veel sul antud
ülevalt, sul peale pandud:
kes kõik teaks ütelda!?
— Kõrged pilved ruttu käivad,
varemetes linnud hüüdvad —
vait ja mõttes seisan ma ...